

Sector/stafafdeling: BZM
Portefeuillehouder: Wethouder Schoon

Ter behandeling in de vergadering van:	
de commissie	grondgebied d.d. 5 september 2017
de Raad	--

Onderwerp:

Rapport Tordoir over (ruimtelijke) netwerken in Zuid-Holland

Samenvatting

Professor dr. P.P. Tordoir heeft in opdracht van Gedeputeerde Staten onderzoek gedaan naar de intergemeentelijke samenhang van (kernen van) gemeenten in Zuid-Holland. De ruimtelijke samenhang op vele terreinen en uitgesplit naar vele groepen en ruimtelijke schaalniveaus in kaart gebracht.

Het is voor het eerst dat deze informatie op deze wijze bijeengebracht en onderzocht is. Het rapport geeft daarom een uniek beeld op de wijze waarop de inwoners zich bewegen binnen de provincie.

Het rapport wordt door de Provincie ter kennisname aan de colleges en gemeenteraden aangeboden.

Gevraagde beslissing commissie:

1. Kennisnemen van de rapportage (ruimtelijke) netwerken in Zuid-Holland.

Gevraagde beslissing Raad:

- 1.

Advies / besluit vanuit commissie *(in te vullen door griffier)*

Onderwerp:

Rapport Tordoir over (ruimtelijke) netwerken in Zuid-Holland

---

1. Inleiding

Op 8 mei 2017 ontvingen wij van de provincie Zuid-Holland het rapport over (ruimtelijke) netwerken in Zuid-Holland.

Professor dr. P.P. Tordoir heeft in opdracht van Gedeputeerde Staten onderzoek gedaan naar de intergemeentelijke samenhang van (kernen van) gemeenten in Zuid-Holland. Met de data en GIS-technologie die zijn gebruikt is de ruimtelijke samenhang op vele terreinen en uitgesplitst naar vele groepen en ruimtelijke schaalniveaus in kaart gebracht. Hierdoor ontstaat een empirisch beeld hoe de oriëntatie op de omgeving (wat betreft verkeer, vervoer, migraties en voorzieningen) niet alleen tussen gemeenten kan verschillen, maar zelf binnen gemeenten.

Het is voor het eerst dat deze informatie op deze wijze bijeengebracht en onderzocht is. Het rapport geeft daarom een uniek beeld op de wijze waarop de inwoners zich bewegen binnen de provincie.

2. Beoogd effect

Kennisname van rapportage Netwerken in Zuid-Holland

3. Argumenten

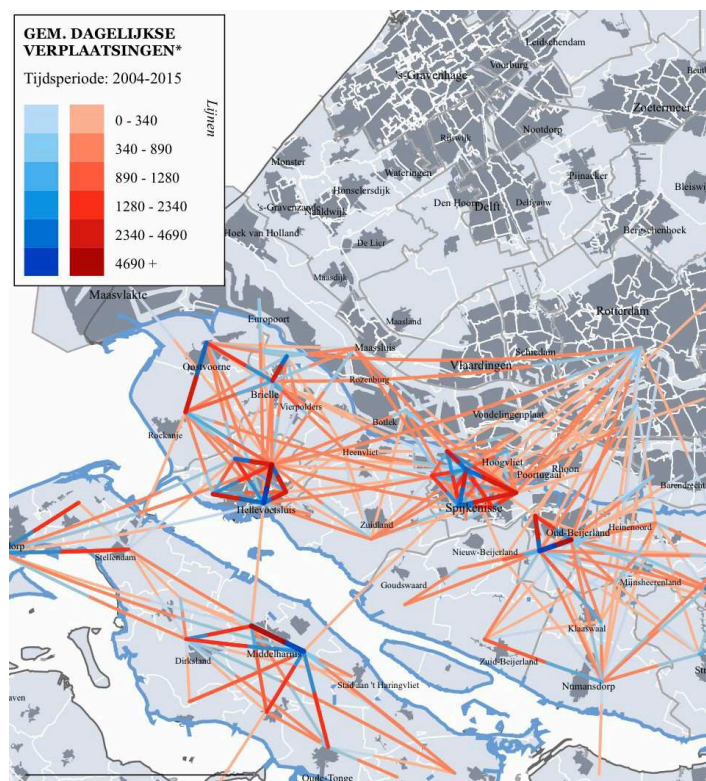
In het rapport worden de volgende onderwerpen beschreven:

- Samenhang in arbeidsmarktgebieden: pendelpatronen
- Samenhang door voorzieningen: verzorgingsgebieden
- Samenhang door verhuisstromen, voor verschillende groepen

Per onderwerp worden de absolute resultaten beschreven. Daarna worden deze resultaten gelegd naast de modelmatige voorspelling, hiermee ontstaat een relatief resultaat waarmee inzichtelijk wordt of de bewegingen afwijken van de verwachting.

Hieronder worden de belangrijkste (ook voor VP relevante) constatering weergegeven.

- Ten zuiden van Rotterdam vormen de Hoeksche Waard, Voorne-Putten en Goeree-Overflakkee drie opmerkelijk gescheiden, maar intern sterk geïntegreerde gemeenschapsclusters (zie figuur hiernaast. De drie clusters zijn ieder wel verbonden met Rotterdam-centrum, waarmee het regio-overstijgende belang van dit centrum temeer is aangetoond. De sterke interne integratie van ieder van de drie clusters, met kriskras relaties tussen alle kernen, wordt waarschijnlijk mede veroorzaakt door de doorsnijding van de gehele zone door grote rivieren en door de

- relatief perifere ligging aan de rand van de Randstad.
- De pendel van hoogopgeleiden tussen Rotterdam en Den-Haag is veel lager dan verwacht. Er zijn derhalve barrières in de MRDH die een goed functionerende markt voor kenniswerk belemmeren.
  - De Rotterdamse agglomeratie en ook de Leidse agglomeratie spelen voor industrieel kenniswerk een hoofdrol. Rotterdamse industriële werkgevers halen specialisten uit een wijde omtrek, waaronder de Drechtsteden, Utrecht en West-Brabant. Relaties tussen de technische onderzoekscentra en de omliggende grote steden zijn veel zwakker dan op grond van het aanbod van kenniswerkers in de steden moet worden verwacht. Ook binnen in de Drechtsteden en binnen het Westland vinden vraag naar en aanbod van technisch hooggeschoold elkaar minder dan mag worden verwacht. Dergelijke ruimtelijke mismatches treffen we ook in andere kennissectoren aan.
  - Vooral in het Westland, de Drechtsteden en de westelijke zijde van de Rotterdamse agglomeratie treffen vraag en aanbod van middengeschoold werk elkaar (veel) beter dan zou worden verwacht. Dit wordt vooral verklaard door regionale concentraties van specifiek geschoolde mbo'ers die sterk zijn gericht op specifieke bedrijfstakken in de betreffende regio's..
  - Gemeente Rotterdam heeft verreweg de grootste verzorgende rol in de provincie. Het directe verzorgingsgebied van de stad strekt zich over een wijd ommeland uit. Met name ten zuiden van Rotterdam zien we een hiërarchische structuur met Dordrecht, Oud-Beijerland en Hellevoetsluis als grotere en kleinere secundaire verzorgingscentra.
  - Op de stedelijke as tussen Leiden, Den Haag, Delft, Rotterdam en Dordrecht vindt veel meer interstedelijk verzorgingsverkeer plaats dan op grond van het geschatte geografische verzorgingsmodel kan worden verwacht, terwijl vrijwel overal elders in de provincie de verzorgingsstromen op langere afstand geringer zijn dan verwacht. Er speelt blijkbaar een interstedelijke as- ofwel halter-werking die haaks lijkt te staan op de klassieke hiërarchische structuur van verzorgingsgebieden. Inwoners van de steden langs deze as zijn eerder bereid om voorzieningen op langere afstand te gebruiken dan inwoners buiten deze steden. De arbeidspendel tussen Den Haag en Rotterdam blijkt juist kleiner dan mag worden verwacht. Dit maakt het bovenmatige voorzieningenverkeer tussen de steden des te meer opmerkelijk.
  - Verhuizingen tussen gemeenten in de groep 18- t/m 23-jarigen betreffen merendeels jongeren die het ouderlijk huis verlaten voor studie en studenten die van studiestad wisselen. Rotterdam, Delft en Leiden kennen als universitaire centra een sterk positief inkomend saldo van verhuizende jongeren. Het saldo van Den Haag is ook positief maar minder sterk. Alle overige gemeenten in Zuid-Holland kennen een licht tot sterk negatief saldo. Dit is een natuurlijk verschijnsel.
  - De leeftijdsgroep 24-29 jarigen verhuist veel, in verband met een eerste baan na studie, samenwonen of het stichten van een gezin. Vanaf het 30e levensjaar neemt de gemiddelde verhuismobiliteit snel af. Verreweg de belangrijkste beweging is die van de grote stad naar omliggende gemeenten. Binnen de metropoolregio zijn de tussen de twee grote steden gelegen gemeenten, met uitzondering van Delft, het meest in trek voor de groep. Dat is begrijpelijk vanwege de gunstige ligging binnen het gehele metropolitaanse arbeidsmarktgebied en vanwege de uitbreiding van de geschikte woningvoorraad aldaar. Niet alleen de steden kennen echter een netto uitstroom van de groep; ook landelijke gemeenten aan de randen van de metropoolregio Rotterdam-Den Haag kennen een verstreksaldo. De jongvolwassen werkende bevolking trekt naar het midden van de metropoolregio.

- De dominerende verhuisbeweging van stad naar omliggend suburbaan en meer landelijk gebied is het meest uitgesproken voor gezinnen met kinderen, en dat is logisch gezien het belang van grotere maar betaalbare woningen bij deze verhuisbewegingen. Landelijke gemeenten aan de randen van de metropoolregio Rotterdam-Den Haag, die jongvolwassen in de leeftijdsgroep 24-29 jaar per saldo zien vertrekken, weten wel per saldo gezinnen aan te trekken. Voor gezinnen telt een centrale ligging in de regio net wat minder zwaar en is de beschikbaarheid van ruime woningen en groen in de woonomgeving meer doorslaggevend.

4. Draagvlak en risico's

De conclusies uit de rapportages bevestigen en ondersteunen de uitgangspunten van diverse beleidsnotities op Voorne-Putten, bijv. de regionale woonvisie en de economische visie VP.

5. Aanpak / uitvoering

n.v.t.

6. Communicatie

n.v.t.

7. Kosten, baten en dekking

n.v.t.

Bijlage(n):

- rapport Tordoir over (ruimtelijke) netwerken in Zuid-Holland met aanbiedingsbrief van de provincie Zuid-Holland

bijlagen meezenden